

**Jakob Miletić, dipl. iur.,
predsjednik Građanskog odjela Vrhovnog suda Republike Hrvatske**

Tema ovog savjetovanja vrlo je interesantna i ona je, rekao bih, višestoljetna. Naime, ovo savjetovanje koje se održava pod nazivom: **Naknada neimovinske štete - nove Hrvatske orijentacijske medicinske tablice za procjenu oštećenja zdravlja**, samo je nastavak brojnih savjetovanja koja su kroz minula desetljeća održana sa svrhom da razriješe dvojbe u primjeni zakona koji su propisivali pravo na naknadu nematerijalne ili neimovinske štete. Nakon savjetovanja kao trajna vrijednost ostali su brojni referati i priopćenja vrsnih pravnih pisaca i praktičara u kojima su izvršene analize i tumačenja koja su argumentacijom pridonijela razrješavanju mnogih spornih materijalnih pravnih pitanja u svezi s naknadom nematerijalne ili neimovinske štete. Najčešće teme ovih savjetovanja odnosile su se na pitanja utvrđivanja visine pravične novčane naknade nematerijalne štete odnosno neimovinske štete, dakle na pitanje primjene materijalnog prava a ne na pitanje utvrđivanja činjenica.

Vrhovni sud RH, kao najviši sud, osigurava jedinstvenu primjenu zakona i ravnopravnost građana kako to propisuje čl. 118. st. 1. Ustava RH. Iz sadržaja spomenute odredbe proizlazi da je Vrhovnom sudu RH povjerena iznimno teška i odgovorna zadaća koja se sastoji od ostvarenja ustavnih načela ravnopravnosti građana u postupcima radi naknade neimovinske štete te osiguravanje jedinstvene primjene zakona na području Republike Hrvatske.

Utvrđivanje visine naknade nematerijalne odnosno neimovinske štete predstavljalo je i predstavlja veliki izazov za suce jer u suđenju moraju odrediti pravičnu novčanu naknadu - cijenu za povrijeđeno dobro, tjelesni ili duševni integritet, u ovom slučaju fizičke osobe, koje nema cijene. Dovoljno su ilustrativne narodne izreke: zdravlje je najveće bogatstvo, zdrav čovjek ima puno želja, bolestan samo jednu (da bude zdrav). Zdravlje nema cijenu. Ustav RH u čl. 22. st. 1. određuje da su čovjekova sloboda i osobnost nepovredivi.

Zakon o obveznim odnosima iz 1991. definirao je nematerijalnu štetu kao nanošenje grubog fizičkog i psihičkog bola i straha, članak 155., propisavši u odredbama čl. 200.-203. i oblike za koje se priznaje pravo na naknadu nematerijalne štete. Naknada nematerijalne štete dosuđuje se za svaki od priznatih pravnih oblika nematerijalne štete posebno, i to je pravo. Samo iznimno, kada se posljedice ozljeđivanja tako isprepliću da je pojedine pravne oblike nematerijalne štete nemoguće ocijeniti odvojeno, dosuđuje se naknada u jednom iznosu.

Za postojanje prava na naknadu nematerijalne štete prema Zakonu o obveznim odnosima iz 1991. potrebno je da se kumulativno ispune dvije pretpostavke, da je povrijeđeno oštećenikovo pravno zaštićeno dobro, dakle postojanje ozljede, i druga da je kao posljedica ozljeđivanja kod oštećenika postojala fizička ili pak duševna bol ili strah. Takvo je pravno shvaćanje sa sjednice Građanskog odjela Vrhovnog suda još iz 1987. godine. Da bi sudovi mogli pravilno i zakonito odlučivati o osnovanosti tužbenih zahtjeva za naknadu nematerijalne štete bilo je potrebno odgovoriti na brojna materijalno-pravna i procesna pitanja, sve sa svrhom ostvarenja već spomenutih ustavnih načela.

Tako su u praksi sudova zauzeta pravna shvaćanja o tome pripada li pravo na naknadu nematerijalne štete oštećeniku koji zbog posljedica ozljeđivanja nije svjestan svog stanja i ne trpi duševnu bol, pripada li pravo roditeljima na naknadu štete za duševne boli zbog smanjenja životnih aktivnosti izazvane smrću djeteta, pripada li roditeljima pravo na naknadu štete s osnove straha za sudbinu djeteta, pripada li pravo na naknadu nematerijalne štete samo osobi na koju je štetna radnja upravljena ili i drugim osobama, pripada li pravo na naknadu štete zbog nemogućnosti rađanja, zbog gubitka potencije, zbog gubitka školske godine. Zatim, koje su sve okolnosti odlučne kod odlučivanja o naknadi nematerijalne štete

za fizičke boli, koje su okolnosti odlučne kod odlučivanja o naknadi nematerijalne štete s osnove duševnih boli zbog smanjenja životnih aktivnosti, pripada li pravo na naknadu štete za duševne boli zbog smrti bliske osobe i djetetu koje zbog uzrasta nije moglo osjetiti duševne boli od same smrti roditelja, pripada li pravo na naknadu štete zbog gubitka ploda, zatim zbog smrti bliske osobe izvanbračnom drugu, zbog naročito teškog invaliditeta bliske osobe i nasticiturusu, značenje izraza naročito teški invaliditet bliske osobe, kada postojanje straha opravdava dosuđenje pravične novčane naknade, pripada li posvojenom oštećeniku pravo na naknadu za strah, i tako dalje.

Člankom 200. Zakona o obveznim odnosima iz 1991. propisano je da će sud dosuditi pravičnu novčanu naknadu za pretrpljene fizičke bolove, za duševne boli zbog smanjenja životne aktivnosti, naruženosti, povrede ugleda i časti, slobode, prava ličnosti, smrti bliske osobe te za strah, posebno naglašavam, ako nađe da okolnosti slučaja a osobito jačina bola i straha i njihovo trajanje to opravdavaju, vodeći pritom računa o značenju povrijeđenog dobra i cilju kojem ta naknada služi, ali i o tome da se njome ne pogoduje težnjama koje nisu spojive s njezinom prirodom i društvenom svrhom. Tako u sudskoj praksi nailazimo na pravna shvaćanja da oštećenik nema pravo na naknadu nematerijalne štete za fizičke bolove koji su bili slabog intenziteta i trajali su jedan dan, da se pravična novčana naknada za pretrpljeni strah dosuđuje ako okolnosti slučaja, osobito trajanje i jačina straha, to opravdavaju, da nematerijalna šteta traje u pravilu cijeli život, no, međutim, da nije razlog da se oštećeniku smanji novčana naknada za duševne boli zbog smanjenja životne aktivnosti zbog toga što je trajala samo određeno vrijeme.

Kolegice i kolege, zašto je bilo potrebno donositi navedena i još mnoga druga pravna shvaćanja? Zato što je Zakon o obveznim odnosima iz 1991. godine propustio detaljnije normirati područje naknade nematerijalne štete. Zbog toga smo morali iznjedrati ova i druga pravna shvaćanja. Zakon o obveznim odnosima iz 1991. godine nema odredbe koja bi sucima dala objektivnu i pouzdanu osnovu za ocjenu visine novčane naknade nematerijalne štete. Upravo zbog navedenog je na početku primjene tog Zakona postojala vrlo velika neujednačenost u dosuđivanju naknade nematerijalne štete. Usuđujem se ustvrditi da je svaki općinski sud i svaki županijski sud u Republici Hrvatskoj imao dogovorene orijentacijske iznose naknade nematerijalne štete radi ujednačavanja prakse pri dosuđivanju te naknade, međutim, ti kriteriji nisu objavljeni i bili su, kao što je na njima izrijekom napisano, "samo za internu upotrebu". Ako mislite da su kriteriji iz 2002. godine prvi kriteriji koje je iznjedrilo Vrhovni sud, onda se varamo. Radi ujednačavanja sudske prakse, samo u ovoj Državi, dakle od 1990. pa nadalje, imali smo kriterije gdje smo određivali visinu u iznosima njemačkih maraka. Zašto? Zato jer se nismo na drugi način znali boriti s inflacijom pa smo nastojali obračunavati u njemačkim markama. Na tim kriterijima bila je napomena određena za sve gore navedene oblike nematerijalne štete", korekcija na niže ili na više prema osobitostima slučaja i orijentacijski kriteriji predloženi su samo obračunski u DM, da bi se utvrdila realna visina pravomoćno dosuđene nematerijalne štete.

Koliko je bilo teško zadržati iole ozbiljniji sustav visine nakade nematerijalne štete dovoljno će biti ilustrativno ako kažem da je jedan županijski sud donio tablice u kojima ima orijentacijske kriterije za naknadu nematerijalne štete, i to 12.3.1991., 23.3.1991., 23.4.1991., 22.9.1992. i da dalje ne nabrajam, a krenulo se s 22.5.1990. godine. Vidite koliko je bilo problema da se na neki način ujednači sudska praksa. Ono što treba reći jest to da smo tek na sjednici 29. studenoga 2002. godine prihvatili prve orijentacijske kriterije i iznose za utvrđivanje visine pravične novčane naknade nematerijalne štete koji su objavljeni u Izboru odluka 1/03 koji se primjenjuju i danas. Nešto ću reći o tome na koji način smo utvrđivali te kriterije. Bio je to postupak koji je trajao preko godinu dana u kojem su sudjelovali suci svih stupnjeva sudova koji odlučuju o naknadi nematerijalne odnosno neimovinske štete. Krenuli smo od prakse koja je postojala u općinskim sudovima koju smo skupili na županijskom sudu i nastojali da županijski sud kaže koji su njihovi kriteriji za utvrđivanje naknade nematerijalne štete po pojedinim pravopriznatim oblicima. Tako samo skupili praksu sa svih županijskih

sudova. Za sjednicu Građanskog odjela Vrhovnog suda dostavljen je materijal u kojem su bile navedene ocjene o tome koliko bi naknada nematerijalne štete iznosila po pojedinom kriteriju, te koliki su ti iznosi u pojedinom županijskom sudu. Na taj način došli smo do mišljenja Vrhovnog suda, nastojeći pritom da naše orijentacijske tablice budu što bliže onome što se u praksi dosuđuje. Na taj smo način nastojali zaštititi, prije svega oštećenike, dovesti ih u ravnopravnu poziciju. To se pokazalo dobrim, naime, vjerujem da nitko u pravosuđu ne bi prihvatio tablice i okvirna mjerila došla od Vrhovnog suda ma kako kvalitetna ona bila a da se nikoga ništa nije pitalo. Mora se pitati one koji najprije dolaze u situaciju da primjenjuju orijentacijske tablice da vidimo što oni misle o visinama po pojedinim pravnim osnovama a onda postaviti dalje. Valjda je takvo postupanje i razlog da te orijentacijske tablice tako dugo saživjele. Pritom je bitno da je bilo potrebno uložiti i iznimno veliki trud da bi se one uopće donijele. Zahvaljujući tome što je tada na poziciji predsjednika Vrhovnog suda RH bio kolega Ivica Crnić, što je dr. Ivo Grbin bio predsjednik Građanskog odjela, zahvaljujući tome što su obojica civilisti i što su dali jako puno i pravnoj praksi i pravnoj teoriji, zahvaljujući njihovom jednom mirnom nastupu i jednoj velikoj toleranciji, mi smo došli do tih okvira. Kad se to donosi bitan je svaki detalj. Sjećam se da kad smo mislili evo kraj je, već smo pred donošenjem okvirnih mjerila postavilo se pitanje naziva i zaključilo da naziv ne može biti okvirna mjerila već to mogu biti orijentacijski kriteriji. Vidite koliko su suci vrlo oprezni kad donose nešto što će koristiti. Kako su se ti kriteriji pokazali u praksi, kud je krenula praksa? Nismo nikad očekivali da ćemo u neke kućice, u nekakve minimalne i maksimalne iznose, ukalupiti konkretne slučajeve. Nije nam to bila ni intencija, a to teoretski ni ne prolazi. Da je zakonodavac htio propisivati opće minimume i opće maksimume ili posebne minimume ili posebne maksimume kao što propisuje kazne u kaznenom zakonu, onda bi situacija bila druga. Međutim, ovdje zakonodavac ostavlja pravosuđu otvorene ruke da sam procijeni. I kad svi mislimo da smo se dogovorili oko toga, praksa nas često opovrgne. Ona uvijek uvažava okolnosti konkretnog slučaja i zato nakon osam godina možemo reći da je praksa pokazala da se oni "limiti" koji su se javili za najblaže stupnjeve pojedinih pravnih oblika naknade nematerijalne štete kod dosuđivanja zadržavaju na maksimalnim iznosima i prelaze 10% te iznose a da je najmanje prelaženje tih "limita" kod onih šteta koje su zapravo najveće štete.

U kakvoj smo situaciji mi bili na Vrhovnom sudu u pogledu primjene materijalnog prava u postupku osiguranja jedinstvene primjene materijalnog prava? Ne bih rekao da smo baš bili u jako zavidnoj situaciji. Naime, Zakon o parničnom postupku koji je važio prije uvođenja instituta izvanredne revizije dopuštao je revizije samo u onim slučajevima u kojima pobijani dio presude prelazi iznos od 100.000 kuna. Kad gledate statističke podatke koliko je tzv. malih a koliko tzv. velikih šteta, onda možete vidjeti koliko je tih velikih šteta dolazilo na Vrhovni sud i koliko je Vrhovni sud mogao kroz konkretne odluke utjecati na visinu naknade te nematerijalne štete. I u onim slučajevima kada je predmet završavao na općinskom sudu i nije bilo pravnog lijeka, tada ni žalbeni sud nije mogao utjecati na visinu naknade nematerijalne štete. Dakle, mogle su se pojaviti i pojavljivale su se često presude koje su na prvi pogled mogle i odudarati od onih principa koje smo mi zastupali i koji su navedeni u našim orijentacijskim kriterijima za naknadu nematerijalne štete.

Ono što bih htio naglasiti je da odluka suda o visini naknade nematerijalne štete jest primjena materijalnog prava. Svaka promjena pravnih shvaćanja ili pak orijentacijskih kriterija dovodi u različitu pravnu poziciju one stranke čiji postupci su u vrijeme navedenih promjena dovršeni i stranke čiji postupci nisu bili dovršeni. Zato ih pravosuđe ni ne mijenja često. Iznijet ću samo nekoliko primjera da se vidi što znači promjena kriterija u dosuđivanju naknade nematerijalne štete. Poznato je da smo te zadnje kriterije donijeli 2002. godine. Poznato je da su u tim kriterijima neke naknade nematerijalne štete, u odnosu na ranije, povišene i da su povišene značajno. Tako prema onim kriterijima koji su bili prije 2002. godine za duševne boli zbog smrti bliskog srodnika, bračnog druga, djeteta i roditelja bilo je 10.000 - 15.000 DEM. Godine 2002. to je bilo 220.000 kn. Što je to što se dogodilo u vremenu neposredno prije donošenja tih orijentacijskih kriterija u praksi? Jasno da svi nastoje iskoristiti poziciju koju misle da mogu

iskoristiti. Jasno je da ni jedan punomoćnik tužitelja neće nastojati svojim djelovanjem da njegova stranka manje uspije u postupku, već više, da svaki tuženik neće nastojati da plati više nego da plati manje. Međutim, ponašaju li se ti sudionici postupka uvijek samo interesno ili korektno, prihvatljivo, pravno dopušteno, vidljivo je iz sljedećeg. Naime, kada se vidjelo da inflacija čini svoje, a ona je bila ogromna, tada su tuženici pokušavali na određeni način iskoristiti tu situaciju za sebe i mi smo morali donositi razna pravna shvaćanja. Evo koja smo pravna shvaćanja donijeli: priznanje tužbenog zahtjeva koji se po pravilima materijalnog prava određuje prema cijenama u vrijeme donošenja sudske odluke, s ciljem da bi se iskoristio utjecaj inflacije i raspolaganje suprotno pravilima javnog morala. Rečeno je dalje, sud neće donijeti presudu na temelju priznanja i kad je udovoljeno potrebnim pretpostavkama ako je tuženik priznao tužbeni zahtjev da bi se izbjegla primjena za tužitelja znatno povoljnijih orijentacijskih kriterija i iznosa za utvrđivanje visine pravične novčane naknade za nematerijalnu štetu. Priznanje tužbenog zahtjeva učinjeno s ciljem da se izbjegne preinaka tužbe i primjena za tužitelja povoljnijih orijentacijskih kriterija ima značenje nedopuštenog raspolaganja. Čak je i to pravno shvaćanje sjednice Građanskog odjela, onda možete misliti koliko je takvih predmeta bilo. Međutim, dogodilo se to da su one stranke čiji su predmeti bili dovršeni prije nego smo donijeli orijentacijske kriterije 2002. godine, primjerice zbog smrti bliske osobe, dobile daleko manju naknadu nego ovi drugi, iako su tužbe podnesene možda istovremeno, iako su se štetni događaji možda dogodili istog dana. Do čega je dovela takva promjena orijentacijskih kriterija? Dovala je do toga da su ljudi bili neravnopravni, da su za istu pretrpljenu štetu u štetnom događaju dobili bitno različitu naknadu. Često se govori da je povijest učiteljica života. Možda se zato sada i "puše" na ovaj prijedlog medicinskih orijentacijskih tablica. Mi smo u pogledu naročito teškog invaliditeta i njegovog pojma od 1978. godine pa do 2007. imali jedno pravno shvaćanje da ono postoji ako se kreće u granicama potpunog invaliditeta. Svojom odlukom od 24. siječnja 2007. godine Ustavni sud RH ocijenio je takvo definiranje pojma naročito teškog invaliditeta pogrešnim. Koliko je u tih 20 godina stranaka zbog, eto, pogrešnog pravnog tumačenja pojma naročito teškog invaliditeta bliske osobe izgubilo definitivno svoja prava. Opet je i tu došlo do neravnopravnosti a ne do ravnopravnosti stranke. Govorim to samo zato da potaknem promišljanje o tome koliko je opasno, koliko je odgovorno ići mijenjati sudsku praksu odnosno orijentacijske tablice. No to ne znači da se jedanput doneseni ne trebaju mijenjati. Vrhovni sud ih je mijenjao nekoliko puta. Imao sam sreću da 20-ak godina radim na Vrhovnom sudu, bar 5 puta smo mijenjali te tablice, od slučaja Petrović kojeg se vi i ne sjećate, pa dalje. Ali ono što je bitno, uvijek smo u tim tablicama osiguravali za oštećenike više prava nego onima ranijim, a tamo gdje smo snizili prijedloge naknada tamo to sudska praksa nije prihvatila. Čime sam ja nezadovoljan sada? Nezadovoljan sam sada jer imam osjećaj da smo postavili dobre razmjere između malih i velikih šteta, iako se za male štete u praksi dižu naknade a za velike štete praksa se zadržava u limitima. Promjenom raspona imamo osjećaj da remetimo taj vrijednosni red, koji je bio na početku možda i dobro zamišljen. Možda je sudska praksa procijenila da trebaju biti vrijednosti upravo takve kakve su usklađene u sudskoj praksi, a ne kako smo ih zamislili okvirno.

Sve do sada nisam ni spomenuo medicinska vještačenja, njihov utjecaj na ujednačavanje visine naknade nematerijalne štete, i to zato što sam promatrao ujednačavanje naknade nematerijalne štete kroz primjenu materijalnog prava polazeći od utvrđenog činjeničnog stanja kako je utvrđeno u postupku pred revizijskim sudom. U revizijskom postupku ne može se ispitivati pravilnost i potpunost činjeničnog stanja. To je jedno od načela u ispitivanju odluka a i u mogućnosti da se osigura jedinstvena primjena zakona. Mi smo se cijelo vrijeme bavili samo primjenom prava, iako se već tada vidjelo da se na pojedinim županijskim sudovima presude razlikuju glede visine naknade nematerijalne štete, ne zbog toga što ne bi bile primijenjene okvirne mjere, nego zato što vještaci na različiti način vještače. Onog trenutka kada se vještačenje predmeta naknade štete seli iz onih sudova koji nisu jako opterećeni u one sudove koji su jako opterećeni zapitate se što je tome razlog. Razlog tome mogu biti dvije stvari. Jedan je razlog u tome da vještaci na području ovog suda koji uzima predmet u vještačenje, ili suci tog suda, daju veće smanjenje životne aktivnosti i daju veći

broj bolnih dana, dakle, daju osnovu za veću naknadu nematerijalne štete. U drugom krajnjem slučaju, ako su vještaci u istoj poziciji i daju jednake nalaze, možda suci u ovom sudu daju veće naknade za iste povrede, odnosno za iste posljedice tih povreda koje su se dogodile u realnom životu. Sve to dovodi do neravnopravnosti građana. Svaki onaj koji u presuđenju misli da treba dosuđivati više od onih okvirnih mjerila, iako su okolnosti koje treba ocijeniti iste, dovodi u neravnopravan položaj sve one stranke čiji predmet rješava neki drugi sudac. Uvijek kod presuđivanja treba krenuti od ustavnih načela ravnopravnosti građana, tu ravnopravnost građana možemo osigurati jedino kroz jedinstvenu primjenu zakona na području RH.

Kad govorim o sudskim tablicama još bih spomenuo da nisam nikad mislio da ću čuti da njih treba biti više, ovisno o tome tko je odgovorna osoba, pa bi jedne imali za automobilsku štetu, druge valjda za štetu iz radnih odnosa, treće bi imali za štete koje su izraz nekakve tučnjave i sl. Uvijek smo mislili, a mislim to i danas, da bez obzira koji je uzrok te štete, trebaju biti jedne tablice, jer jednako vrijedi ako je nekome slomljena noga u prometnoj nesreći ili je slomio nogu u tučnjavi ili je slomio nogu radeći za nekakvim strojem kod svog poslodavca.

Primjenu materijalnog prava naglašavam zato što je u čl. 250. ZPP-a propisano da će sud izvesti dokaz vještačenjem kad je radi utvrđivanja ili razrješenja kakve činjenice potrebno stručno znanje kojim sud ne raspolaže. Zadaća vještaka iscrpljuje se, dakle, u postupku utvrđivanja činjenica, a ne u postupku primjene materijalnog prava. Meni se čini da su kod ovog Prijedloga medicinskih tablica autori ovih tablica to smetnuli s uma. ZOO iz 2005. člankom 1100. propisuje da će sud dosuditi pravičnu novčanu naknadu ako nađe da to težina povrede i okolnosti slučaja opravdavaju. Ono što je promijenjeno je to što su pravne osnove naknade nematerijalne štete sada postale pravno odlučne činjenice na temelju kojih će sudovi ocjenjivati postoji li i u kojem iznosu neimovinska šteta a radi dosuđivanja naknade neimovinske štete. Prijedlog Hrvatskih orijentacijskih medicinskih tablica predstavlja pokušaj da se ujednači način vještačenja u postupcima radi naknade neimovinske štete. Sudovima je itekako u interesu da se rezultati nalaza vještaka i mišljenja vještaka u pogledu istih povreda često i u istom sudskom predmetu ne razlikuju nekad čak i do te mjere da zbunjuju ne samo stranke nego i sud, da vještaci u mišljenjima dođu do bitno istih činjeničnih zaključaka koji će ako ih sud prihvati predstavljati utvrđeno činjenično stanje na kojem će sud primjenjujući na to činjenično stanje materijalnog prava donijeti valjanu presudu. Pritom se suci prvostupanjskih sudova prilikom određivanja dokaza provođenjem vještačenja moraju potruditi da u rješenju kojim se određuje predmet vještačenja označe sve činjenice i okolnosti na kojima stranka u tužbi i tijekom postupka temelji pravo na naknadu neimovinske štete, kako bi medicinski vještaci u nalazu i mišljenju dali odgovore upravo i samo na predmet vještačenja. Upućujem na izlaganje kolege Ivica Crnića na prošlom savjetovanju gdje je on o tome pisao na način koji u cijelosti prihvaćam. Vještaci u nalazu i mišljenju, koje će sud ocjenjivati u sudskom postupku, ne smiju prelaziti granicu svoje struke. Ne smiju se upuštati u definiciju pravnih pojmova, ne smiju se upuštati u suđenje i ne smiju govoriti o postojanju ili nepostojanju povrede prava osobnosti. To je, dame i gospodo, rezervirano za suca. Zato sudovi neće uvažavati one navode vještaka koji se tiču pitanja ispunjavanja pravnih standarda i definicija o kojima ovisi postojanje ili nepostojanje prava, već će cijeliti objektivnost i stručnost mišljenja u pogledu medicinskih činjenica koje će biti obuhvaćene kao utvrđene činjenice.

U prijedlogu Hrvatskih orijentacijskih medicinskih tablica za procjenu oštećenja tjelesnog ili duševnog zdravlja nalaze se pravni pojmovi i njihovo obrazloženje za koje nema mjesta u navedenim tablicama. Klasifikacija tjelesnih ozljeda neimovinske štete i štete na osobama prema medicinskim kriterijima nema značenje za sudske postupke u kojem će sud tražiti od vještaka da utvrdi činjenice o kojima nema stručno znanje pri čemu će sam, primjenjujući materijalno pravo, neko činjenično stanje pravno označiti. Kakve koristi od ocjene vještaka koji neko činjenično stanje s medicinskog stajališta ne ocijeni kao ozljedu ako to činjenično

stanje sud ocijeni kao ozljedu? Isto važi i za druge pravne pojmove koji se glede sadržaja neće poklapati s medicinskim tablicama. Što se tiče medicinskih tablica, već sada možemo reći da bi barem meni bilo teško prihvatiti zaključak da dijagnoza o ozljedama koje su postavljene a koje nisu objektivno medicinski utvrđene i opisane, ne predstavljaju tjelesne ozljede pa se ima smatrati da nije došlo do povrede prava osobnosti. Što ako među strankama nije sporno da je tužitelj zadobio tjelesne povrede i koje je tjelesne povrede zadobio ali nije bio kod liječnika, nema medicinske dokumentacije, ali su te posljedice i danas vidljive i mogu se medicinski verificirati? Moramo znati da ZPP nije definirao koje će dokaze sud izvesti radi utvrđivanja pravno odlučnih činjenica, nije nas ograničio, pa zbog toga nas ne mogu ni medicinski vještaci ograničavati u tom smislu.

Od kud osnovanost tvrdnje da zadobivene ozljede koje nisu zahtijevale liječenje ili radi njih nije provedeno liječenje po redovnom algoritmu ne predstavljaju medicinski relevantnu težinu povrede prava na tjelesno i duševno zdravlje? Ako se nešto dogodilo u životu, ako je utvrđeno da se to dogodilo u životu, onda je na vještaku samo to da u mišljenju ocijeni da to rezultira određenim posljedicama. Primjerice, često puta su suci u situaciji da moraju raspravljati o valjanosti nekakvog ugovora iako nema pisanog ugovora. Uvode dokaz, saslušavaju stranke. Puno je lakše i vještačiti i odlučivati kada postoji medicinska dokumentacija, iako je dr. Škavić naveo i primjere kada imamo medicinsku dokumentaciju da nije sigurno da se to doista i dogodilo. Sastav te medicinske dokumentacije. Na koji način, molim vas, vi kao pacijent možete utjecati na to što će vam liječnik napisati u vašoj medicinskoj dokumentaciji, jasno pod pretpostavkom da niste slučajno dogovorili nešto nedopušteno, nego ste kao obični pacijent došli i tražite određenu pomoć? Ni na koji način. Nekome moramo vjerovati, onome što je u javnoj ispravi navedeno, što je liječnik naveo. Postoje mehanizmi za slučaj ako liječnici ne pišu dijagnoze, povijesti bolesti onako kako je to propisano. Neka se time netko drugi bavi. Mi ćemo tvrditi, sve dotle dok nemamo razloga sumnjati u tu dokumentaciju, da vještaci to i vještače.

Često se zaziva opća sjednica Građanskog odjela Vrhovnog suda. U svim situacijama kada su ispunjene zakonske pretpostavke ona će biti održana, bit će zauzeta pravna shvaćanja ako se složimo glede pravnog shvaćanja, bit će razmatrana sva pravna pitanja koja se tiču jedinstvene primjene zakona, a ako se ocijeni da se neko pitanje na različite načine u različitim sudovima u RH različito procjenjuje. Sada postoji institut pomoću kojeg je moguće ishoditi izvanredne revizije, u onom slučaju kada doista postoje pretpostavke za podnošenje izvanredne revizije i ako se valjano sastavi izvanredna revizija, da se Vrhovni sud izjasni o tom.

Kada više vijeća ili najmanje dva vijeća Vrhovnog suda zauzmu različito pravno shvaćanje nema druge mogućnosti te se ide na sjednice. Ali zamislite da kad zakažem sjednicu Građanskog odjela da mogu raspravljati o svim pitanjima o kojima mi se hoće raspravljati. Prvo se ispituju pretpostavke može li se zauzimati pravno shvaćanje, pa ako su ispunjene te pretpostavke, onda se tek ide na zauzimanje pravnog shvaćanja.

Tablice nisu obveza i zakon. Ni jedne tablice dosad ne bi bile načinjene da nije došlo do nejedinstvene primjene istog zakona na području RH i da nije postojala potreba da se ujednači sudska praksa. Kada se i u primjeni novog Zakona o obveznim odnosima uoči da praksa ide različitim putevima i da je radi jedinstvene primjene Zakona potrebno donijeti orijentacijske kriterije, oni će sasvim sigurno biti doneseni.

Ono što bih kao osnovno želio još reći je da se donošenjem ZOO-a 2005. ne mijenja razina naknade koju je sudska praksa iznjedrila u primjeni ZOO-a iz 1991. Jedino na taj način možemo osigurati ravnopravnost građana. Možete zamisliti suca koji ima predmet po starom ZOO-u, ima čovjeka bez noge i sad sjedi ta stranka pred sudnicom, dolazi još jedan čovjek isto bez noge, istih godina. U prvom slučaju primjenjuje se ZOO iz 1991. godine, sudi se

prema postojećim orijentacijskim kriterijima i stranka dobije npr. 40.000 kn. U drugom slučaju stranka dobije 20.000 kn. Zar mislite da smo osigurali jedinstvenu primjenu zakona i ravnopravnost ako smo tako različito sudili. Meni se čini da ne. Jednostavno će se nastaviti primjena onih orijentacijskih kriterija iz 2002. godine na odgovarajući način, u onom dijelu u kojem se to može, da bi osigurali ravnopravnost građana.

I da zaključim, jesam za medicinske tablice. Je li potrebno ujednačiti sudsku praksu? Jest. Trebaju li te tablice sadržavati sve ono što je navedeno u prijedlogu Hrvatskih orijentacijskih medicinskih tablica u ovoj našoj knjizi koju smo dobili? Ne. Te tablice po mojem skromnom mišljenju trebaju sadržavati samo ono što se tiče medicinske struke i utvrđivanja činjenica. Svemu što se tiče prava nema mjesta u ovim Tablicama. Kada sam počeo čitati knjigu zapazio sam parametre, brojeve, naknade, mislio sam da su to pravници radili, a ne medicinski stručnjaci. Dakle, nije prihvatljivo da se medicinski stručnjaci i medicinske tablice bave pravnim pojmovima i pravnim problemima, a sve što se tiče medicinske struke, ako se možemo dogovoriti, tko sretniji od nas. Ali kako one trebaju biti donesene? Ovdje smo čuli disonantne tonove u pogledu medicinskog sadržaja medicinskih tablica, te mi se čini da bi udruge vještaka medicinske struke trebale jednostavno proraditi taj prijedlog tablica i vidjeti u čemu se slažu, u čemu se ne slažu, što je moguće da se te tablice poboljšaju, pa onda donijeti te tablice. Oni su posve autonomni u donošenju tih tablica, a način na koji ćemo mi ocijeniti vještačenja po tim tablicama, to je primjena na drugome. Neki su tako bili vidoviti, da su rekli kako će nam se dosuđivati toliko manju naknadu. Mi ćemo vidjeti, ako se donošenjem novih medicinskih tablica na drugačiji način vrednuju neke povrede tijela i duševnog zdravlja, onda ćemo mijenjati naše orijentacijske kriterije, nastojeći da zadržimo istu razinu prava.